

RATNI IZVJEŠTAJI

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera

Beč, 11. januara.

Istočno bojište:

Primirje.

Talijansko bojište:

Nema osobitih događaja.

Načelnik glavnog stožera.

Preokret u Brest-Litovskom

Mnogopominjani incidenti u Brest-Litovskom, za koji su prijatelji sporazuma, gdje se god oni nalaze vezivali pretjerane nade, sudeći prema posljednjim službenim izvještajima kao da je izravnan. Juče su izaslanici ruske republike izjavili predstavnicima središnjih vlasti, da su voljni, da nastave pregovore na istom mjestu, gdje su ih i započeli prije Božića. Kako bar za sada izgleda, time u veliko raste vjerovatnost, da će se ti pregovori produžiti sve do povoljnoga kraja. Na ime sporazum je bio našao, da je ovo posljednje vrijeme bilo najzgodnije, da pokuša sreću sa svima svojim javnim i tajnim smicalicama. Poslije pomnog razmišljanja uzeli su riječ Wilson i Lloyd George, a stari delija Clémenceau izbacio je svoje otišće i promukle usklike za svetom, dok su engleski novac i engleske spletke neumorno dosljedno radili na tome, da što više ometnu pregovarače u radu.

No jučerašnja sjednica pregovora o miru i u drugom je pogledu razbitila pojmove o toku pregovora, koji su bili u veliko pomućeni tendencioznim sporazumnim izvještajima. Tako su ruski delegati izričito ukazali na to, da je bio neispravan tekst izvještaja o toku sjednice od 28. decembra. Što ga je iznijela petrogradska brzojavna agencija, a koji je u neutralnim zemljama rastrubljen na sve strane i našao na vjerovanje. Stvarnim činjenicama odgovarao je samo i jedino tekst izvještaja c. k. brzojavnog dopisnog ureda u Beču. U tom se izvještaju govorilo o razilaženju u mišljenju između obostranih delegata u pitanju prava samoopredjeljivanja naroda u Poljskoj, Litvi i Kurlandiji. Dok su prema lažnom izvještaju ruski delegati ne samo najodlučnije ustali protiv prijedloga središnjih vlasti, već su čak izbacili i otvorene prijetnje, u stvari se otpor ruskih delegata prema rečenim prijedlozima kretao u veoma prijateljskim granicama time što su Rusi željeli, da se sporne tačke tačnije i jasnije formulišu i da se odredi naročita komisija.

Ovoj konstataciji, koja baca čudni svjetlost na sredstva, kojima se služi sporazumna diplomatija, još se kao interesantan momenat pridružuje izjava, koju je Trockij onomad dao u odlučnoj sjednici savjeta o razlozima, kojima su se oni rukovodili, tražeći, da se mjesto pregovora premjesti. Tom je prilikom Trockij naveo, da su mu engleski, francuski i talijanski socijalisti saopštili, kako će sporazumne vlade učestvovati u pregovorima o miru, ako bi se oni održali u nekom neutralnom mjestu. S toga ga je pri njegovim putovanjima u Brest-Litovsk i pri trudu, što ga je uložio, da središnje vlasti pridobije za svoju ideju, ručkovodila jedino nada, da će se možda ipak moći zapodjenuti pregovore o opštem miru. U međuvremenu su činjenice dokazale, da je Trockov optimizam bio neosnovan i da su socijalističke stranke u zapadnim državama samo zlucopotrijebljene od svojih vlada, da bi prividnim pristajanjem na ideju kompromisa ispunili protjive svojih vodja ne u interesu, već protiv mira. Što se toga tiče do duše se sporazumnim socijalistima ne smije odrediti priznanje, da oni u prkos tolike ljubavi, koju oni stalno pokazuju prema „internacionalni“, ipak u stvari stoje na temelju jedino spasavajuće državne ideje i da su voljni da podju kroz vatru i vodu za svojim prvacima još i tada, kada vide, da se nalaze na pogrešnom putu. Već sama ta okolnost dovoljno jasno ukazuje kakav je položaj današnjih sporazumnih diktatora i koliko je još današnja Evropa udaljena od opštega mira.

Nastavak pregovora o miru Brest-Litovsk ostaje sjedištem konferencija. — Ukrajinska delegacija proglašena nezavisnom. — Buchanan za mir.

Zvanični izvještaj

Kb. Brest-Litovsk, 11. januara.

Početak sjednice.

Juče prekinuta plenarna sjednica nastavljena je danas prije podne, u 11 sati, pod predsjedništvom državnog tajnika pl. Kühlmanna.

Izjava ukrajinske delegacije.

Kao prvi govornik javio se predsjednik ukrajinske delegacije, sekretar za trgovinu i industriju, Holubovič, koji je sljedeće izjavio: Ratom iscrpljeni i izmučeni narodi čeznu za mirom. U ovoj čeznji su predstavnici velikoruske demokracije — bez obzira na napadače jednog dijela ruskog društva i štampe — smjelo prekoracili robove zaraćenih sila, ne zato, da bi na bojištu krvlju i gvozdjem, nego putem prijateljskog sporazuma između naroda, postigli opšti mir, koji želi cijeli svijet. Pošto su mirovni pregovori otpočeli, a principi mira se objavili, Vi ste, uvažena gospodo, s pravom odredili prekid od 10 dana. Ovo zato, da bi dali mogućnosti državama, koje do sada nijesu sudjelovale u mirovnim pregovorima, da ovima pristupe. Naša država, ukrajinska narodna republika, čiji je narod uvijek bio za mir, prva je odgovorila na Vaš poziv. Pošto je 3. univerzalom Ukrajinske Centralne Rade 7. (20.) novembra uređen državni položaj, preuzima ukrajinska narodna republika u sadašnjem trenutku svoj međunarodni opstanak, koji je izgubila prije više od 250 godina, kao i prava, u međunarodnim odnosima u potpunom obimu. Na osnovu gornjega, smatra generalni sekretarijat vlade ukrajinske narodne republike kao opravdano, da u sadašnjim mirovnim pregovorima zauzme samostalno držanje, te ima čast, podnijeti vladama ovdje zastupanih vlada ovu notu:

Vlada ukrajinske narodne republike, glavni sekretarijat, stavlja ovim do znanja svima zaraćenim i neutralnim državama: Univerzalom broj 3. Ukrajinske Centralne Rade od 7. (20.) novembra 1917. proklamovana je ukrajinska narodna republika, i ovim državnim aktom odredjen je narodopravni položaj potonje. Želeći stvaranje federativnog saveza svih republika, nastalih na teritoriji nekadašnje ruske carevine, nadovezuje ukrajinska narodna republika samostalno međunarodne odnose putem svoga glavnog sekretarijata dotle, dok se ne ustanovi zajednička savezna vlada u Rusiji i uredjenje pitanja narodno-pravnog zastupstva među ukrajinskom narodnom

republikom i saveznom vladom budućeg državnog saveza. Generalni sekretarijat smatra time kao neizostavno potrebno, da obavijesti sve države i narode na svijetu o držanju ukrajinske narodne republike prema mirovnim pregovorima, koji će ovih dana početi p Brest-Litovsku između predstavnika savjeta narodnih komesara i vladah onih sila, što ratuju sa Rusijom. Držeći se čvrsto toga, da sadašnji rat za sve države, a naročito za radničke klase svake pojedine države znači najteže zlo, da će se sve zaraćene države odrediti eventualnih osvajačkih namjera, smatra ukrajinska Centralna Rada za neophodno potrebno, da odmah pošlje objave ukrajinske republike stupi u aktivnu politiku u pitanju mira. Pošto je u svome 3. Univerzalnu objavila potrebu neodložnog zaključka mira, smatrala je ukrajinska Centralna Rada kao potrebno, da teži za sklapanjem primirja. Za ovu svrhu poslali su predstavnici generalnog sekretarijata na južni front, kao i na rumunjski front, koji su sada pretvoreni u jedan jedini ukrajinski front pod upravom vlade ukrajinske narodne republike.

U isto vrijeme naložila je ukrajinska središnja Rada generalnom sekretarijatu, da o tim pregovorima izvjesti savezne sile, što je generalni sekretarijat u svoje vrijeme već učinio od svoje strane. Kad je savjet narodnih komesara u dosuci s državama, koje ratuju protiv Rusije, uveo pitanje o primirju na svima frontovima u svoje ruke, unio je generalni sekretarijat svoje zastupanje u Brest-Litovsk radi kontrole i informacije. Pi tom nalazi generalni sekretarijat nužno da istakne da su delegati zastupnika savjeta narodnih komesara, i ako izvišteni o doasku ukrajinskih del gata u cilju učestvovanja u pregovorima ipak samostalno bez ikakvog sporazuma sa ukrajinskom narodnom republikom potpisali opšte primirje.

Ukrajinski mirovni uslovi.

Sada, kad savjet narodnih komesara u smislu pojedne tačke u lova opšteg primirja počinje u Brest-Litovsku da pregovara s vladama Austro-Ugarske, Njemačke, Bugarske i Turske o miru, izjavljuju generalni sekretarijat u ime ukrajinske narodne republike ovo:

1. Svekojka demokracija ukrajinske države teži za okončanjem rata u cijelom svijetu, za mirom između zaraćenih država, za opštim mirom.
2. Mir, koji bi se imao sklopiti između svih sila, mora biti demokratski i mora osiguravati potpuno, ničim neograničeno pravo samoopredjeljenja svakom i najmanjem narodu u svakoj državi.
3. Moraju se stvoriti garancije, koje će omogućiti, da narodi daju pravog izraza svojoj volji.

4. Prema tome je isključena svaka aneksija; t. j. pričinjavanje ili predaja ma kojeg kraja bez sporazuma s njegovim stanovništvom.

5. Isto tako su s gledišta interesa radničkih klasa isključene svake ratne odštete, ma im se ma kakvo ime dalo.

6. Malim narodima i državama, koje su zbog rata pretrpjele znatne štete ili pustošenja, mora se ukazati materijalna pomoć po pravilama, koja treba da se izrade na mirovnom kongresu.

7. Ukrajinska narodna republika, koja na svome zemljištu drži ukrajinski front, a koja je u međunarodno-pravnim pitanjima zastupljena preko svoje vlade i kojoj je povjerena zaštita ukrajinskih narodnih interesa, mora kaogod i ostale sile učestvovati u svima pregovorima o miru, konferencijama i kongresima.

8. Vlast savjeta narodnih komesara ne proteže se na cijelu Rusiju, pa prema tome ni na ukrajinsku narodnu republiku. S toga mir, do koga bi na osnovu pregovora sa državama, koje ratuju sa Rusijom eventualno moglo doći, samo tada može biti obavezan za ukrajinsku narodnu republiku, u koliko njena vlada usvoji i potpiše uslove toga mira.

9. U ime cijele Rusije može zaključivati mir samo ona vlada, i to samo savezna vlada, koju budu priznale sve republike i kao države uređene ruske oblasti. No ako se u skorom vremenu ne bi mogla obrazovati takva vlada, to će mir moći zaključiti samo udruženo predstavništvo onih republika i oblasti, nepokolebljivo se držeći načela demokratskog opšteg mira: glavni sekretarijat jednovremeno teži, da u najkraćem roku dođe do toga opšteg mira i pridaje mnogo vrijednosti svima pokušajima, koji bi mogli doprinjeti njegovom ostvarenju. S toga glavni sekretarijat smatra, da je neophodno potrebno, da i on bude zastupljen na kongresu u Brest-Litovskom, nadajući se jedno vrijeme, da će do konačnog riješenja pitanja o miru doći na internacionalnom kongresu, a vlada ukrajinske narodne republike poziva sve zaraćene države, da pošalju svoje izaslanike na taj kongres.

Predsjednik generalnog sekretarijata: **Viničenko.**

Državni sekretar za međunarodne poslove: **Sulgin.**

Kühlmannaov odgovor.

Odgovarajući na to izjavio je predsjednik, državni sekretar pl. Kühlmann:

Gospodo! Sa velikim smo interesovanjem primili znanju razlaganja gospodina predsjednika ukrajinske delegacije i sadržinu učinjenih nam saopštenja. Predlažem, da se ukrajinska

nota kao važan istorijski dokumentat priloži kongresnim aktima. U duhu svoga telegrama od 26. decembra 1917. godine predstavnički savezničkih sila pozdravljaju ukrajinske predstavnike, koji su došli u Brest-Litovsk. Predstavnički savezničkih sila zadržavaju sebi pravo, da se još naknadno opredijele prema pojednostima, koje se nalaze u navodima ukrajinskih delegata. U vezi s time izjavio je predsjednik, da mora postaviti nekoliko pitanja, da bi stvorio podloge za odluke, koje će donijeti savezničke sile. Do sada, veli on, pregovarano je sa petrogradskom vladom o svima pitanjima, koja se odnose na rusku državnu oblast. S toga se mora predsjedniku izaslanstva ruske vlade postaviti pitanje, da li on i njegova delegacija i nadalje misle na ovom kongresu diplomatski zastupati stvari, koje se tiču cijele Rusije.

Trockij priznaje ukrajinsku delegaciju.

Gospodin Trockij dao je na 10 ovakvu izjavu: Primivši znanju notu glavnog sekretarijata ukrajinske narodne republike, koju je dala ukrajinska delegacija, ruska delegacija sa svoje strane izjavljuje, da ona slažući se potpuno sa načelnim priznanjem prava samoopredjeljenja svakoga naroda sve do samoga odcijepljenja ne nalazi za nikakvu smetnju za učestvo ukrajinske delegacije na pregovorima o miru.

Oko te izjave ruske delegacije razvija se poduza diskusija, koja se najzad svodi na pitanje, je li ukrajinska delegacija kao neki dio ruskog izaslanstva ili da li je valja smatrati u diplomatskom pogledu kao predstavništvo jedne nezavisne države.

Na to pitanje je Trockij odgovorio, da on smatra da je ono svršeno, jer se ukrajinsko izaslanstvo pojavljuje ovdje kao samostalno izaslanstvo, jer je njegovo izaslanstvo priznalo ovo ukrajinsko zastupništvo i što ni s koje strane nije učinjen drugi prijedlog.

Predsjednik ukrajinskog izaslanstva je poslao ovoga zablagodario zastupniku ruskog izaslanstva na takvoj izjavi i na načinu, kako je ona primljena. On smatra, da je time određen samostalni položaj, koji će njegovo izaslanstvo zauzeti u mirovnim pregovorima, da nalime ukrajinsko i rusko izaslanstvo sačinjavaju dva odvojena samostalna izaslanstva jedne stranke.

Rusija hoće produžiti pregovore, bez obzira na saveznike.

U daljem toku današnje sjednice državni tajnik pl. Kühlmann je, odobravanjem skupštine, izjavio, da će se preliminarano pitanje, o učestvovanju ukrajinskog izaslanstva u mirovnim pregovorima kao samostalno izaslanstvo, prethodno raspraviti između izaslanstva saveznika i dalje raspravljati tog pitanja iznijeti pred punu sjednicu. Zatim je uzeo riječ prvi izaslanik ruskog izaslanstva, gospodin Trockij, pa je prvo izjavio, da smatra za potrebno, da prije svega otkloni jedan nespozazum, koji se u toku pregovo-

PODLISTAK

Melentije Stanišić:

U hanu

Zamoreni dugim pešačkim putovanjem, nas dvojica takoreći vukući se prilazili smo hanu.

Jedva smo čekali da stignemo, da bi se potkrepili i odmorili. I to jedva potenciralo nam je samo želju za umor udvostručavalo.

Stogod smo se većma bližili cilju, sve smo jasnije mogli razaznati akorde šarkije. Jak bariton potresao je vazduh; neko je pevao u hanu. Najzad, jasno sam razabirao:

„Od sabaha do akšama
Ne napuštam hana,
Ne treznim se, piću stalno
Do sudjena dana!

Noć kad padne, 'odža vikme:
„Akšam!“ — Allah-rahmet!
Potražiću harem, bule,
Takav mi je k'smet!

Al' nju tamo naći neću,
Pročerdanu sreću.
Prazne grudi, srce stуди:
„Ne traži je ovdje!“

Zato pijem, ne treznim se,
Ne napuštam hana,
Da u piću zaboravim
Prošlost bolnih dana.“

Sentimentalni baritonist, u licu pijanog Turčina, umuče u momentu kada

stupismo na prag hana. Nas dvojica, jedan u vojničkom, a drugi u građanskom odelu, kao nepoznati proučkovasmo pogleda nepoverljiva. Zamoreni potražismo skromno jedan kutak za odmor.

Naša gostionica bila je čudnovatog izgleda. U udolini, između dva planinska visa, izgledala je više na razbojničko gnezdo.

Sastoji se iz dva sprata, gornjeg i donjeg. Gornji ima tri prozora, koji su u rešetkama. Od njih ne možete sagledati. Drugi donji sprat, u kome se toči odozgo može, sa deset koračnji da jine, puškom gadjati, bez da se ma čemu nadate. Drugi, donji sprat, u kome se toči piće i kuva kava, pravi je postrum. Desno, samo jednim vratima spojena, nalazi se konjušnica.

U donjoj oratoriji dočekuje handžija goste svake vrste, a gornja služi isključivo za Turke. Naročito da se ve-sele, odvojeno od ostlog sveta.

Nije varoš pa da, čim sednete za sto, da dosade uslužni, kelner, obleću cko vas sa upitnim frazama: „Moim, šta ste naručili? Ne. Možete komotno sedeti i sedeti, i niko vas neće uznemiravati od posluge. Čak, šta više, morate pet-šest puta nervozno lupati o sto i zvati dok vas, najzad, ne usluže.“

Moj saputnik, po narodnosti Čeh, ne znaoći da se ophodi sa ovim eminentom, ostavljao je meni da se hrinam za sve. Naručio sam dva čaja. Prva'no se potkrepljujemo. Što više odmoru želim, pa zato čak i ne razgovaramo, da se i tu ne bi zamarali trošenjem reči.

Turčin, videći da smo samo obič-

ni putnici, i ništa više po tepeno se vraćao svome predjašnjem spokojstvu. Već polu tupog poleda od pića, razdrženih grudi, neuredjene brade, fzički razvijena stasa visokog ali nešto pogurenog. Moglo mu je biti 34 do 38 godina.

Bilo mi je čudnovato što zatekosmo u pesmi i piću ličnosti mu i man kog tipa jer to je retkost. Zato sam vrebao momenat pa da stupim sa njime u razgovor, poznam ga i temperament mu.

Zove se Adžo. Doznadoh od njega samoga. Lupi snažno pesnicom o sto: staklad se zalosose i zazvečase, a on viknu handžiji:

— Odi, de, ti, ovamo!... Donesi mi još polu oke! Samo bližeži i ne boj se!... Platiće to sve tebi Adžo!... Ima Adža još pustoga blagal... A, kad i njega nestane, onda:

„Tad prodaću doru ispod sebel...
Tu udari u šarkiju i novo zapeva.
I moga saputnika počeo je već interesovati ovaj tip. Tim pre ulučih zgodu, da mu se približim pitanjem:

— Vjere ti, Adžo, koliko ima odavde do Vračeva.

— A, tamo ste nakanili? Pa nema mnogo. I on bacit tupi poled u pravcu tavanice, praveći važan izgled lica. Zatim, pošto je, po njegovom valjda mišljenju, ocenio, nastavi:

— Za dobrog pešačka, kao što vidim da ste vas dvojica, nema više od dvije ure. Lasno ćete stići. Sjedito i odpočinite dobro.

Završivši to, okrete se handžji, ne pitajući za našu volju, pa mu doviknu: — Daj gospodi!... Nek piju šta hoće.

Hoteli ne hteli, morali su otići još po jedan čaj.

Dok se čaj skuvao i nami dok je donet, izvadio je iz silava kutiju duvanske, savio dve cigare i pružio nam: — Ene, de, uzmi!

Uzeo sam. Moj saputnik nije pešač. Pre nego što bi odbio, ja ga prinudih da primi ponudu. Jer, boje je Turčinu opaliti šamar nego ne primiti od njega ponudjenu cigaru.

To ga još više razgali. Ponovo zabruja šarkijom i odjeknu, već od pića orapaveli, bariton:

— Sabah čekam da otidnem
Do najbližeg hana,
Da uproštem, da pročerdam
Tugu prošlih dana!

Razumeo sam ga nešto ga je tištalo. Ali, nisam ga hteo pitati za uzroke sentimentalnog pevanja. Mođa bit mu time pozledio kakve stare rane.

A, on, kad mu glas na usnama izumre, okrete se nami:

— Je li tako, vjere vam?
— Tako je Adžo, uveravao sam ga, ma da ni sam nisam znao o čemu me pita.

— E, ho!... O, ho!... O, ho!... B. t. kol Naručio je još pola oke rakije. Nađio je i nas, ali smo mi odbl' da p'jemo. Jezikom je počeo da prepleće, a oči mu bile zakrjavile.

Kada je bilo vreme akšama, postuču ošeturo je domu.
Zovnuo sam handžiju da mu platić za prva dva čaja. Kada smo obračunali, ja i moj saputnik spremili smo se i krenuli za Vračevo.

ra uvukao bio. Rusko izaslanstvo utvrdjuje, da zvanični zapisnik sednice od 27. decembra 1917., obnarodovan u njemačkim listovima, u onom dijelu, u kome je saopšten govor predsjednika ruskog izaslanstva, odgovara onome što se u sjednici dogodilo. Što se tiče stvarnog ili fiktivnog brzjava petrogradskog brzojavnog ureda, koji je ruskom izaslanstvu sa svim nepoznat, a koji se poziva i državni tajnik pl. Kuhlmann i njemačka štampa, rusko izaslanstvo mora o tome prethodno dobiti obavještenja. Gospodin Trocki je zatim dao izraza svome žaljenju, što je takav nesporazum, koji ni u kakvoj vezi s radovima izaslanstva ne stoji, mogao postati. Što se tiče protesta generala Hoffmanna, koji su potpomogli vojni opunomoćnici ostala tri izaslanstva, protiv članka u štampi, bežičnih brzojava, poziva u. t. d., on mora izjaviti, da slobodu štampe ne ograničavaju ni uslovi primirja ni karakter mirovnih pregovora. Poslije ovih primjedaba prešao je gospodin Trocki na sadržinu izjava, koju su dali predsjednici austro-ugarskog i njemačkog izaslanstva, on je rekao: Na prvom mjestu potvrđujemo, da ćemo u punoj saglasnosti s ranije donijetim odlukama produžiti mirovne pregovore, ne obazirući se ni najmanje na to, da li će se sporazumne sile pridružiti ili ne. Izjavu izaslanstva četvornog saveza primamo k znanju, da su osnove opšteg mira, koje su u njihovoj deklaraciji od 25. decembra 1917. formulisane, sad sa svim nevrjedeće, pošto se sporazumne zemlje u toku desetodnevnog roka nijesu pridružile mirovnim pregovorima. Mi s naše strane pridržavamo se načela demokratskog mira, koja smo predložili. Što se tiče ruskog prijedloga o premještanju pregovora na neutralno područje, to je on potekao iz želje, da se za obe strane stvore povoljne prilike. Rusko javno mnijenje je u ostalom zamjerilo, što rusko izaslanstvo vodi pregovore u jednoj tvrđavi, koju su posjele njemačke čete, naročito što je u pitanju sudbina živih naroda. Tehničke teškoće, koje premještanje pregovora na neutralno područje sobom donosi, ne može rusko izaslanstvo smatrati kao umjesne, kao ni strah od smicalca sporazumnih sila, protiv kojih se Rusija sama ume da zaštiti. Napominjući miroljubivu politiku, koju je boljševička vlada do sad postojano vodila i nezavisnost, koju je zasvjedočila, primjetilo je Trocki dalje, da on nema uzroka pretpostaviti, da bi diplomacija sporazumnih sila mogla imati većeg uspjeha protiv mira na neutralnom zemljištu, nego li u Petrogradu. Na strahovanja, koja je iskazao predsjednik austro-ugarskog izaslanstva, da bi vlade Engleske i Francuske pred i iza kulisa pokušavale da spriječe ostvarenje mira, on smatra za potrebno izjaviti, da boljševička vlada i bez kulisa djela, jer je ruski narod te pojmove stare diplomacije, zajedno sa svima drugim stvarima, zbrisao pobjedonosnim ustankom od 25. oktobra.

Ako prema mišljenju ruske delegacije tehničke i političke okolnosti ne vezuju sudbinu mira bezuslovno za Brest-Litovsk, kao mjesto pregovora, onda neka ruska delegacija ne miomiklje argumenat, koji je pomenuo državni kancelar. Time se misli onaj dio govora grofa Hertlinga, u kome je on upozorio ne samo na pravo i lojalnu savjest, nego i na položaj Njemač-

ke kao velike sile. Ruska delegacija nema ni mogućnosti ni namjere da poruče, kako je njena zemlja oslabljena politikom klasa, što su samo sve do skora vladale. Ali svjetski položaj jedne zemlje ne određuje se trenutnim stanjem njenog tehničkog aparata, nego i takođe onim mogućnostima, što se u njoj samoj nalaze, baš kao što se ni ekonomska snaga Njemačke ne smije ocjenjivati prema današnjem stanju njenih sredstava za ishranu. Kao što su velikom reformacijom 16. i velikom revolucijom 18. vijeka probudjene stvaralačke snage njemačkog i francuskog naroda, tako je i velika revolucija u Rusiji probudila i razvila stvaralačke snage ruskog naroda. Ali ruska vlada zapisala je u početku svoga programa riječ mir, a velike simpatije, koje ruski narod donosi narodima saveznika, učvršćuje njegovu želju, da postigne što prije mir, koji bi bio osnovan na sporazumu naroda.

Brest-Litovsk ostaje mjesto pregovora.

Da bi silama četvornog saveza oduzela izgovor za prekid mirovnih pregovora zbog tehničkih uzroka, pristaje ruska delegacija na to, da ostane u Brest-Litovsku. Ona ostaje u Brest-Litovsku, da ne bi ni jednu mogućnost u svojoj borbi za mir ostavila neiskorišćenu. Odručići se svog prijedloga o premještanju pregovora na neutralno zemljište, predlaže ruska delegacija, da se prijedje na nastavak pregovora.

Na predlog predsjednika zaključeno je, da se poslije podne održi interno savjetovanje medju delegatima Njemačke i Austro-Ugarske s jedne, i Rusije sa druge strane.

Diplomatski predstavnici sporazuma za učestvovanje u mirovnim pregovorima.

Stockholm, 11. januara. Petrogradski dopisnik lista „Dagens Nyheter“ koji tobož ima odličnih veza sa petrogradskom vladom, javlja da diplomatski predstavnici sporazumnih država zastupaju gledište, da sporazum mora učestvovati u pregovorima o miru. Zanimljivo je, da je Buchanan pozvao Lloyd Georgea, da učini ustupke središnjim vlastima.

Sudbina njemačkih kolonija.

Zeneva, 11. januara. Parisko izdanje „New-York Herald“-a javlja iz New-Yorka: U odboru senata tražio je senator Stone izjavu vlade Sjedinjenih Država o sudbini njemačkih kolonija. Razlozi njegovog prijedloga nijesu štampi saopšteni.

Njemačka

Elsas-Lorena ne mogu se otkinuti od matere zemlje.

Strassburg, 11. januara. U donjo-elsaškoj okružnoj skupštini je predsjednik Petri, bivši državni tajnik, izjavio: Mi ovdje u Njemačkoj ne znamo ni za kakvo elsalotarinško pitanje u međunarodnom smislu. Ja ovdje na podnožju strassburskog Minstra izjavljujem, da bi grijeh prema čovječanstvu bio samo i za jedan dan produžiti rat u cijeli, da se ova zemlja otrgne od matere zemlje.

Dogadjaji u Rusiji

Treći kongres veliko-ruskih sovjeta.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Beč, 11. januara.

Izvršni odbor sovjeta riješio je, da 21. januara održi treći kongres veliko-ruskih sovjeta. Kongres će od ustavotvorne skupštine tražiti priznanje sovjetove vlasti i dosadašnjih odredaba boljševičke vlade.

Anuliranje ruskog državnog duga.

Kb. London, 11. januara.

Prema Reuteru javlja petrogradski dopisnik „Manchester Guardian“-a od 8. o. mj.: Narodni komesari namjeravaju ovih dana izdati ukaz, kojim se ruski državni dug anulira.

Austro-Ugarska

Povratak austrijskih delegata iz Beograda.

Povoljan utisak s puta.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Beč, 11. januara.

Kako javlja „N. Fr. Presse“ da ovi austrougarske delegacije, koji su učestvovali na izletu u Beograd, stekli su u mnogom pogledu povoljan utisak u tamošnjim socijalnim ustanovama. Kako javlja ovaj list, tek će naknadno otići u Beograd i po veći broj ugarskih delegata.

Amerika u ratu

Pritisak na Ameriku, da objavi rat Bugarskoj.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Rotterdam, 11. januara.

Iz Washingtona se javlja, da se s raznih strana vrši jak pritisak na američku vladu, da bi se prinudila da objavi rat Bugarskoj. Taj pokret naročito potpomaže srpska mislja, koja je nedavno prispjela u Uniju. Američki listovi pridružuju se tom zahtjevu s komičnim razlogom, što su državni sporazumnih sila u svojim posljednjim izjavama o ratnim ciljevima zaboravili Srbiju, pa se prema tome Srbiji mora dati Bugarska.

Prehrana sporazuma.

Kb. Amsterdam, 11. januara.

Reuter javlja iz Washingtona: Nadležstvo za životne namirnice pokušava sve mlinove u Sjedinjenim Državama, ali ne više od 30%, da bi se pokrila potreba vojske, flote i saveznika.

Engleska

Snowden o govoru Lloyda Georgea.

Kb. London, 11. januara.

Reuterova vijest: Snowden je za govor Lloyda Georgea izjavio, da je uopšte zadovoljan, ali primjećuje, da bi Lloyd George trebao poslije Brest-Litovska ili Stockholma ili gdje bilo, naći Ruse zajedno sa Nijemcima. U vezi sa izjavom Lloyda Georgea o alzasško-lorensom pitanju, kaže Snowden: Mi ne znamo, šta ministra predsjednik razumije pod francuskom demokracijom. Ako misli socijaliste, onda bi trebao znati, da se oni nijesu izjavili za nastavak rata zbog ponovnog zadobijanja izgubljenih provincija, nego za uređenje toga pitanja prema željama stanovništva ovih pokrajina.

Liberalna i radnička engleska štampa o Wilsonovoj poslanici.

Kb. Rotterdam, 11. januara.

„Nieuwe Courant“ javlja iz Londona, da su Wilsonovu poslanicu liberalna i radnička štampa pozdravile doduše sa odobravanjem, ali da su je konzervativni listovi primili hladno i sa nevjericom.

Zensko pravo glasa u Engleskoj.

Kb. London, 11. januara.

Gornji dom usvojio je sa 134 protiv 69 glasova odredbu izbornog prijedloga, koja ženskim daje izbornu pravo.

Borbe u Mačedoniji

Solunsko preduzeće

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Zeneva, 11. januara.

Prema vijesti „Matin“-a, Clemenceau je u ponedjeljak saopštio vojnama stranaka, da će se solunsko preduzeće i dalje produžiti.

Ofenziva protiv Italije

Poginuo francuski general

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Paris, 11. januara.

(Havas). Francuski general Lizé poginuo je na talijanskom frontu.

Vremena se mijenjaju

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Köln, 11. januara.

„Kölnische Zeitung“ javlja: Jedan izvještaj iz Züricha ovako opisuje sliku unutarnjeg položaja u Italiji:

U početku rata kuću Giolittia čuvala je danju i noću straža, a sam Giolitti nije sa svojim životom bio siguran, a sad ga je, za vrijeme bavljenja u Rimu, masa svijeta pratila u triumfu donjegovastana. Palatu Sonninoovu međutim čuva straža. Salandra je morao da otputje iz Rima. Engleskog poslanika čuvaju karabinjeri i engleski vojnici. Francusko poslanstvo je opkoljeno vojničkim kordonom. Najstrožije se čuva trg pred Quirinalom, i ako se u kraljevoj palati nalaze mnogobrojni oboljeli vojnici. U neposrednoj je blizini Consulta, kuda Sonnino samo pod jakom stražom odlazi.

Podmornički rat NOVA POTAPLJANJA.

Kb. Berlin, 11. januara.

Wolfvov ured javlja: Nov. uspješni podmornica u Sred zemnom moru: 12 parnih brodova sa 86.000 bruto registrovanih tona. Brodovi su nosili većinom dragocjene tovare za Italiju i englesku ratnu potrebu na istoku. Naročito vještini i uporno izvršenim napadima rasturene su dvije grupe brodova i uništeno 6 parnih brodova. Među ovima bili su, kako je utvrđeno: Natovareni oružani engleski parni brodovi „Fiskus“, 4170 t., „Turnbridge“, 2874 t., „Cliffondale“, 3811 t. i „Werverley“, 3853 t., oba posljednja sa po 5000 tona uglja za Maltu, odnosno za Port Said na putu. S engleskog parnog broda „Cliffondale“, koji je bio naoružan sa dva merzera od 15 cm i jednim brzometnim topom, zarobljen je kapetan broda. Dalje je savladan oružani talijanski parni brod „Pietro“, 3980 t. i to iznenadnom topovskom paljbom, a oružani engleski parni brod „Peacer“,

3874 t., koji se nalazio u ratu u potu natovaren za Otanto, kao je kao žrtva jednog torpeda. U ovim u pjeima naročito se odlikovao kapetan-lajtnant Arnaud de la Perrière.

Nadležnik admiralskog stožera mornarice.

Samostalna Finska

Danska i Norveška priznaju finsku samostalnost.

Kb. Kopenhagen, 11. januara.

Danska vlada je, kao i norveška, priznala Finsku kao slobodnu nezavisnu državu.

Najnovije brz. vijesti

Buchanan

imenovanje Hendersonovo nailazi na teškoće.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Lugano, 11. januara.

Kako „Secolo“ javlja, poslanik Buchanan se više neće vratiti u Petrograd. Namjera, da se Henderson imenuje za poslanika u Petrogradu, nailazi na teškoće, jer je Henderson u sadnjim kritičnim trenutcima vrlo potreban na predsjedničkom mjestu radničke stranke. Za poslanika u Parisu, na mjesto Bertiea, biće imenovan bivši ministar Crewe.

Akcija za međunarodni socijalistički kongres.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Stockholm, 11. januara.

Svedski socijalisti pokrenuli su akciju za sazivanje međunarodnog socijalističkog kongresa, pa su u tome smislu uputili manifest socijalistima sviju zemalja.

Socijalistički kongres.

Kb. Berlin, 11. januara.

„Echo de Paris“ i „Matin“ protestuju protiv novog projekta internacionalnog socijalističkog kongresa.

Raspust kortesa u Španiji.

Kb. Madrid, 11. januara.

Kralj je potpisao dekret za raspuštanje kortesa i za preduzimanje novih izbora na dan 24. februara.

Iz mode je izašla

ona dama, koja još uvijek ne upotrebljava Diane Alabaster puder, i crme, da bude lijepa. Mala doza ili lončić K 21—velika K 4.—

Posuda se može dobiti. Glavno prodavalište „Diana“ Handels A. G. Budapest V. Nádor utca 6.

U putovanju predmet mojih misli bila je sudbina ovog Turčina. Još su mi u usima bujali tonovi pesme o proćerlanoj sreći. Rešio sam se, da, ako budem prolazio ovim putem, saznam uzroke njegovih bolova, koji ga nagone da potraži zaborava na njih u piću.

Prolazio sam, posle toga, još nekoliko puta istim drumom. Navraćao sam u han, ali mi se nije davala prilika, da se još jednom sastanem sa Adžom. A on je i dalje pio i pevao.

Upoznavši se ma o bolje sa handžijom, zamoim ga, jednom kad sam svratio u han, da me upozna sa Adžinim životom.

I on mi ukratko iznese njegovu istoriju:

— Njegov otac bio je beg našeg sela. Silan je to bio Turčin. Zvao se Usejin. Njegov subaša Ibrahim je divnu ćerku, sedamnaestogodišnjicu Fatmu. Kuća im je bila do kuće. Neznam kako su se upoznali, da li još od djetinjstva ili docnije, na polajnim sastancima. Ali su se vođeli.

I, onog dana kada je Adžo hteo oca ispovediti svoju iskrenu ljubav i tražiti dozvolu, da je može nazvati svojom ženom, ovo poslednje učinio je Use, uvo je u svoj harem. Dakle, Fatma mu je postala druga majka.

Kada Srbi, 1912. godine, prodrše od Jarinja na ovu stranu, Use je izmakao sa svojim baremom za Tu s.u. Zvao je i sina Adžu. Ali on ne htedo.

Dočekao je Srbe, živio i živi, i sad, svakim životom kao što si video. Prema svemu spoljašnjem ravnodušan je. Šta mu se zbiva u duši, neznam Bogat je Ne radi ništa, arči bogatstvo, pije i peva o izgubljenoj sreći.

Duboko ganut žalosnom istorijom p

prošlosti izgubljenog. Adže, shvatio sam dobro i njegove bolove.

Skorih studenih dana okrepjavao sam se opet u hanu.

Pri oproštaju, handžija mi upravi pitanje:

— A, znaš li šta je bilo sa Adžom? — Sta? — ubrzao sam pitanje.

— Prošle nedjelje pio je ovdje. Toliko je bio pijan, da je jedva izašao iz hana. Teturajući se i padajući izgubio se u pomrčini. Bio je pošao kući. Idućeg jutra našli ga čifčije smrznutog pred seoskim zabranom.

Da li mu je Allah dosudio da svrši u pijanstvu? Mi ne znamo kad ćemo i kako umreti. Doduše, i Adžo n je pr. d. vidjao trenutak smri, ali je pesmom svoje tuge proricao, da će pijan završiti sa životom, koji za njega od pre nekoliko godina nije vredno ništa.

MALI PODLISTAK

Istorijski kalendar

Na današnji dan, 12. januara 1519. godine umro je rimsko-njemački car Maksimilijan I, nazvan „posljednjim vitezom“. Rodjen je 22. marta 1459. godine kao sin cara Friedricha III, 1477. godine dobio je ženišom Burgonjsku, 1486. godine stupio je na prijesto, a 1493. godine krunisan je za rimsko-njemačkog cara. Mnogo se trudio, da u svome carstvu zavede mir i red medju zavadenim sitnim vladarima, vlastodršcima i slobodnim gradovima, a riješavanje tih međunarodnih sporova mirnim putem zasnovao je vrhovni carevinski sud („Reichskammergericht“). Bavio se i pjesni-

štvom. O njegovom životu i vladavini pisali su Ullmann i Heyck. — 12. januara 1746. godine rođen je u Zürichu Johann Heinrich Pestalozzi, najidealniji predstavnik filantropizma, koji je imao najveći utjecaj na pedagogiju novijeg doba. Pod uticajem svoga djeda, sveštenika (oca je vrlo rano izgubio), on je od djetinjstva osjetio ljubav prema nižim narodnim slojevima. Oduševljen Rousseau-ovim „Émile“ — on se odlučio, da posveti život reformi narodne prosvete, u prvom redu osnovne nastave. On napusti studije teologije i prava i odade se ekonomiji. Svojim je radom željeo dokazati, kako se poljoprivredni rad, dovodeći ga u vezu sa zanatom, može iskoristiti u vaspitnom smislu rada paralisanja utjecaja izvještačene kulture, te time podići niže narodne slojeve iz moralne bijede ka blagostanju i moralu. S toga je Pestalozzi kupio 100 jutara neobrađene zemlje u kantonu Aargau-u, a docnije (1774. godine) je još otvorio i vaspitni zavod za sirotinu djecu u Neuholfu. No Pestalozzi, čije su pedagoške teorije bile sjajne, pa su docnije i naišle na opšte priznanje i primjenu, on je bio suviše idealista, da bi mogao u okolini, u kojoj je živio sa uspjehom praktički privoditi u djelo svoje namjere. 1780. godine morao je zatvoriti svoj zavod. Sada za njega nastade doba razočarenja, bijede i poniženja, ali ga uskoro opet podiže književni rad, na koji se bio bacio. 1780. godine pojavio se njegovo djelo „Večeri jednog pustinjaka“, u kojemu je u vidu aforizama iznio cjelokupni pedagoški program. Od 1781. do 1789. godine izdao je u 4 knjige svoju čuvenu seosku pripovjetku „Lienhardt und Ger-

trude“, u kojoj je na jedinstven način iznio svoje poglede. Ovo je djelo imalo ogromnog uspjeha i zasnovalo je njegovu slavu. Doživjelo je mnogo izdanja. 1793. godine došao je u lični dodir sa njemačkim filozofom Fichte-om, čiji se uticaj opaža u umnom djelu Pestalozzi-evom „Rasmatranja o toku prirode i razvitku čovječijeg roda“. 1797. godine francuska republika proglasi Pestalozzija za svoga počasnog građanina. Veliki pedagog, kao u svemu veliki idealista, bio je i ideje francuske revolucije primio se najidealnije strane, pa je s toga oduševljeno stupio u službu francuskog direktorija. Kada je u toku ratovanja u Švajcarskoj upušten zapadni dio zemlje, francuska vlada odlučila, — kako bi bar u nekoliko ublažila nesrećne posljedice rata, — da u Stannu o svom trošku podigne sirotinjski dom, čiju upravu povjeri Pestalozziju. On je odmah započeo rad, u prvi mah sa 80 djece. Školsku je nastavu dovodio u vezu sa ručnim radovima i zanatima. Ovaj zavod predstavljao jedan od najvećih Pestalozzijevih praktičkih uspjeha. No već iduće, 1799. godine Pestalozzi morao je zatvoriti zavod zbog ratnih prilika. 1800. godine otvorio je u Burdorfskom zamku u zajednici sa Krüssi-em i Tobler-om vaspitni zavod u vezi sa učiteljskom školom. 1802. godine izdao je značajni rad „Pogledi o predmetima, na koje bi moralo obratiti pažnju helvetsko (tada se Švajcarska službeno zvala „Helvetska republika“, a bila je vasaalna francuskoj republiki) zakonodavstvo“. U tom je duhu predao i memorandum prvom konsulu francuske republike Bonaparti, ali veliki ratnik, čiji je um

bio ispunjen političkim ciljevima nedoglednog zamašaja, nije pokazivao razumijevanja za značaj, koji ima osnovna nastava za razvitak države i društva, jer mu je hladno odgovorio, „da ne može da stigne, da vodi brigu i o bukvarcima“. Poslije toga izdao je Pestalozzi svoje znamenito djelo „Kako Gertruda uči svoju djecu; uputstvo za matere, kako će same učiti svoju djecu govrcu i opazanju“. 1804. godine Švajcarska vlada ustupi Pestalozziju manastir Münchenbuchsee, gdje je opet otpočeo rad, koji je počeo sticati sve više priznanja i van granica njegove domovine. Svuda se pojavio veliko interesovanje za Pestalozzijeve ideje, a u Münchenbuchsee dolazili su mnogi stranci, da razgledaju njegov zavod. Docnije Pestalozzi primi poziv, da u Yverdonu (Ifertenu) uredi vaspitni zavod u vezi sa učiteljskom školom, koji je pod njegovom upravom postao evropska znamenitost. Učitelji, školovani u njegovom zavodu razsturali su se po cijeloj Evropi šireći Pestalozzijeve ideje. Ruski imperator Aleksandar I lično se interesovao za velikog prosvjetnog radnika, a Herbart je na osnovu Pestalozzijevog učenja sastavio svoju pedagogiku. No u Pestalozzijevom su se zavodu u Yverdonu počeli sticati sve više predstavnici viših društvenih slojeva, tako da je sve u manjoj mjeri mogao zadovoljavati svoju želju, da u prvom redu svoj rad posveti najširim narodnim masama. Uz to su sukobi izmedju pojedinih nastavnika sve više razirali zavod, a pored toga je velikom idealisti nedostajalo dovoljno svakodnevnog praktičkog duha, da bi mogao finansijski razumno upravljati svojom tvorevi-

CIJENE OGLASIMA:

Osmna jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
 Pripisano: Petna jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
 Bilješke: Petna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
 Mali oglasnik Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

: MALI OGLASI :
 PRIMAJU SE: KNEZ MIHAJLOVA UL. 36

CIJENE OGLASIMA:

Osmna jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
 Pripisano: Petna jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
 Bilješke: Petna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
 Mali oglasnik Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

Dentista F. B. Brill

— Beograd. —
 Makedonska ulica broj 5,
 (do pošte)
 Amerik. specijalista

ZUBE vještačke u zlatu
 u kaučuku samo se u
 nome ateljeu izrađuje po
 najboljem originalnom
 američanskom sistemu. Pri-
 nam od 8-12 i 2-6.

**ZUBNI LEKAR
 KRISTINA ORLUŠIĆ**

Beograd, Terazije br. 9.
 I. sprat.
 Ord. od 8-12 prije podne.
 I od 2-6 poslije podne.
 Vještački zubi u zlatu i kau-
 čuku, sve vrste plombi, va-
 šenje zuba bez bola, — Ie-
 Ńenje i ćiŃenje zuba. 34386-1

Kupovine i prodaje.

Ženske cipele
 plitke i duboke, odlične, pred-
 ratni materijal, br. 34-38. Po-
 voljne cijene. Na par i na
 više. Radnja Kralja Aleksandra
 ul ca 10. 34315-2

Traži se

planinopodnajam ili za kupnju.
 Ponude na administraciju ovog
 lista pod „Planino 712.“
 34630-2

Raznog namještaja

traži se kupiti. Javiti u Knji-
 žari „Napredak“, Beograd, Kn.
 Mihajlova 9. 996

Pianino

go ima na prodaju, neka se o-
 brati Administraciji Beograd-
 skih Novina pod „Pianino 715.“
 34649

PRAVOG TURSKOG RATLUKA

ima na stovarištu u de-
 tikatesnoj radnji Dimi-
 trije Trandafilidis, Knjaz
 Mihajlova ulica 24 i pro-
 daje u više i na malo
 uz umjerene cijene. 34661-2

Namještjenja.

Apoteci u Bajinoj Bašti
 potreban je apotekarski
 pomoćnik ili stariji pri-
 pravnik. Sa uslovima
 obratiti se Milj. Miho-
 vanoviću, apotekaru
 Bajina Bašta, okrug
 užički 34536-3

Učenika

pod platom, potrebuje odmah
 Aron Levy & Co.
 Saborna 39. 34619

Traži se djevojčica

za sve poslove. Hrana i plaća
 30-40 kruna. Prijaviti se Te-
 razije 34 kod zubara Konstan-
 tinovića. 34633-3

Zenska

iz bolje kuće, potrebna je za
 kućevni posao. Plata 30 kruna,
 stan i hrana. Javiti se Kralja
 Milana ul. 35. Trafika. 34655

Služavka za sve.

Plata dobra i kost. Javiti se od-
 mah, Pivarska ulica Nr. 23.
 34654

Potrebujem šegrtu

iz bolje kuće, sa dobrim pre-
 porukama. Svetozar Veselino-
 vić, herrihter, Makedonska 20.
 34647-3

Stanovi.

Čista meblirana sobu
 sa posebnim ulazom, koja se
 dobro grije, traži u blizini gu-
 bernije jedan licećnik. Ponude
 pod šifrom „Čista 713“ upravi
 lista. 34640-4

Molim

da mi se iavi adresa ponudjene
 mi moderne kuće sa 6 soba i
 3 u avliji i kupatilom na zem-
 lštu 1100 km. u administra-
 ciji ovog lista „Kuća 704.“
 34644-4

Stan

za proleće, 2-3 sobe sa ulice
 u sredini varoši traži se. Javiti
 u Knjižari „Napredak“, Beo-
 grad, Knez Mihajlova 9. 996

Predavanja.

Časove iz crtanja i malanja
 date g-djica Anđelija L. Laza-
 rević, Sairikova ul. 4. Bliže
 se može izvestiti i u knjižari
 g. CvPanovića. 34646

KORESPONDENCIJA.

Jovanu Premoviću, Gene-
 va, Casse 3545 M. B. Molim,
 da me izvestite preko ovih
 nov na ih kartom na adresu
 Leposava Srećković, Mladeno-
 vac selo o mome bratu Vladi-
 miru Milišavljeviću. Poslednji
 se put nalazio 13. četa granitne
 trupe Gostivar-Sitrova, Alba-
 nija, koji se do danas ne javlja
 nikako. Blagodarni Janko Sreć-
 ković, selo Mladenovac. 34617-8

Molim predsjednika opštine
 sopoćanske, okruga novo-
 pazarskog i svakog dobrog čov-
 jeka, koji zna moju familiju,
 da izvesti mog oca Despota
 Savića, majku Megru, ženu Pe-
 trušku i sina Komnena, da se
 ja nalazim u Korniš-pusta, selo
 Borocs, Feher megye Ungaria,
 da sam živ i zdrav, i da dve
 godine uikakav isvjestaj ne-
 mam od njih, pa molim pred-
 sjednika, da me preko ovog li-
 sta izvesti, da li mi je gore
 označena familija živa i zdrava,
 a njih molim da mi odmah pišu,
 ter pošta uredno ide. Moja
 je familija iz sela Gračane, op-
 ština Sopoćan, Novo-Pazarski
 Sandžak. S poštovanjem Teo-
 filo Despotović zarobljenik, na
 radu Korniš pusta, Feher megye
 Ungaria. A 2659-8

Jovanu Premoviću, Gene-
 va, Casse 3545. Moj muž Jo-
 van Jozić, težak, kulčar pri
 12. puču šumadijske divizije
 i poziva, oduštopo je godine
 1915. i do sada mi se nije ja-
 vio. Molim za posredovanje i
 izvestiti, da li je živ i zdrav
 i gdje se sada nalazi. Blago-
 dani vam unapri'ed Randja Jo-
 vana Jozića iz Goloboka, okr.
 smederevskoga, Palanka, Sr-
 bija. 34612-8

Nove cijene „Beogradskih Novina“
 počev od 1. januara 1918.

Usljed neprekidnog poskupljivanja materijala potreb-
 nog pri izdavanju lista, prinudni smo cijene „Beogradskih
 Novina“ za malenkost povisiti.

CIJENE „BEOGRADSKIH NOVINA“
 su počev od 1. januara 1918. slijedeće:

Cijena pojedinog broja:

u Beogradu i u području gubernije u Srbiji 10 helera
 u Monarhiji 12 helera

MJESECNA PRETPLATA:

u Beogradu, u području gubernije u Srbiji za
 bojne i etapne pošte K 2.50
 u Beogradu sa dostavom u kući K 3.—
 u monarhiji K 3.—
 u inostranstvu K 4.50

UPRAVA „BEOGRADSKIH NOVINA“
 Topličin vijenac 21.

BELGRADER ORFEUM

ZIMSKO POZORISTE
 (PRIJE BOULEVARD)
 ULAZ SA STRANE ZMAJEVE ULICE.

Danas uveče
 1/28 sati u veče
PREDSTAVA
NOVOGODIŠNJEG
PROGRAMA.

NA PRODAJU

U zgradi Sremska ulica br. 2. prije Mesar-
 ska Banka Zeleni Venac ima na prodaju
 razna vina i sirćeta vinskog uz umjerene cijene.
 Radnja je otvorena svakog dana od 6
 sati ujutru do 6 u veče.
 Obratiti se u istoj zgradi. 34540

Stare i neupotrebljive kao polu-rane
GRAMOFONSKE PLOČE
 primaju se po najvećoj cijeni kod **Arona Kalderona**,
 Kralj Milana ul. 116, ugao Kralj Milutinova. 34658

HOTEL CARIGRAD
 DONJA ULICA 93, PREKO PUTA ŽELJEZNIČKE STANICE
 Otvoren do 1 sata noću. Prvoklasna kuhinja, odlično piće.
 Hrana u Hotelu, a daje se i van uz umjerenu cijenu. 969

Izveštavamo prijatelje i poznanike, da će
 u ponedjeljak 14. o. m. u 7 i po sati prije
 podne biti u ovd. rimokatoličkoj crkvi za-
 dušnice našem neprežaljenom

† Ferdinandu
 i molimo ih da prisustvuju ovoj tužnoj sve-
 čanosti.
 Ožalošćeni: roditelji Henrieta i Anton
 Madrovčić, brat Karlo, sestre: Ma-
 rija i Emilia.
 Beograd, 11. januara 1918. god. 34641

Duboko ožalošćena Jelena Protička
 udova sa djecom, davaće svome premilom
 i nezaboravljenom

† Dušanu — Duli Protiću
 članu Poreske Uprave,
 trogodišnji parastos u Valjevu na njegovom
 grobu u subotu 12. ovog mjeseca.
 Beograd, januara 1918. 34629

Ugalj za domaću upotrebu
!! prispio !!
 Prodaje se na Terazijama 38, u trgovini Dj.
 Mitrovića. 34562

Naručite
KALENDARE
 za 1918. god.

U našoj nakladi izašli su slijedeći KALENDARI:

BOSANSKI PRIJATELJ, narod. kal.
 ZEMAN, muslimanski kal. Cijena 80 hel.
 VAKAT,
 BOSAN. VOJNIČKI KALENDAR

Osim toga šifrilcom:

SIMO MILUTINOVIĆ
 KRAJIŠNIK
 TEŽAK Cijena 80 hel.
 NJIVA
 GRANIČAR

VUK KARADZIC, Vel. narod. kal. K 1.40
 Dobitvaju se u svim knjižarama i trafikama ili u na-
 kladnoj knjižari

D. & A. KAJON, SARAJEVO
 Preprodavcima veliki rabat. 987

EKSPOZITURA
MAGJARSKE ESKONTNE I MENJAČKE BANKE
 U BEOGRADU, KNEZ MIHAJLOVA ULICA BR. 32.
 Izvršuje isplate pismenim i telegraf.
 skim putem ratnim zarobljenicima i
 interniranim licima pod najpovoljnijim
 uslovima. 34109

**Savjetnik Ekspoziture Kosta J. Po-
 pović Direktor Narodne Banke.**

Sa dubokim bolom u duši, izveštavamo
 naše srodnike, prijatelje i poznanike, da je naš
 dobri otac, brat i djeda

† Jovan M. Jovanović
 beogradski trgovac,
 preminuo naprasno na Sv. Stevana. Opjelo je
 bilo 10 januara, u crkvi, a sahrana u 2 sata po
 podne, u porodičnoj grobnici na Nov. Groblju.
 Stan Jove Ilića ulica br. 2.
 Beograd, januara 1918. god.

Ožalošćeni:
 kćeri: Ljubica B. Dragoljevička, Alek-
 sandra L. Damjanovička, zivka, Darin-
 ka, Vukosava i Olga; zet Lazar: unuci:
 Marica i Petar.

34631

Strojevi parne praone rublja

kompletno uređjene prodaju se i to:

stroj za iskuhavanje i pranje
 centrifuga za žmikanje
 isprača (Schwemmer)
 parna valjača sa 4 valjka
 stroj za škrobljenje (Stärkemaschine)
 elekt. stroj za gladjenje (Biegelmaschine)
 valjača sa 2 valjka od gume
 prevozna kolica za rublje, svistolovi i stolaže praoničke te razne gledila s napokon sve
 potrebno remenje za transmisije.

komora za sušenje sa 10 pretinaca (Zelto)
 kompletna
 parni kotao sistem Jaffe sa 25 m² povr-
 šine Heizfläche
 stojeći stabilni stroj (Stabilmaschine)
 od 25 Hp.
 Sisaljke (Saug und Druck)

Strojevi se prodaju svi zajedno u zgradi parne praone radi nupuštanja posla a
 pobliže upute i cijenu saznati će kupac kod gospodina

Stevana Torbice, agenta za nekretnine u Zagrebu
 Preradovića ulica 9.
 1038

Sa najvećim bolom u duši javljam srod-
 nicima, prijateljima i poznanicima, da sam do-
 znao tužnu vijest, da je moja uzorita, pleme-
 nita i nikad neprežaljena supruga

† Draga Kržanović
 preminula 20. oktobra tek. godine, u vremenu
 kada je njena saradnja neophodno potrebna
 bila.
 Brestovac-Zaječar.

Ožalošćeni suprug Jevrem Kržano-
 vić, trg. i rezervni kapetan, sa dje-
 com i ostalom rodbinom.

1073

Našoj dragoj rodjaki

† Danici Mil. Pećanac
 iz Beograda
 davaćemo četrdesetodnevni pa-
 rastos u subotu 12. januara t.
 god. u 11 sati prije podne u
 Jagodinskoj staroj crkvi, o če-
 mu izveštavamo porodicu,
 srodnike i prijatelje pokojni-
 čine.

Jagodina, januara 1918.
 Untere Haupt-strasse 116.
 Zorka i Milan Mil. Matejić trg.
 A 2862